1847. N°. 62.

DRENTSCHE COURANT.

Dingsdag, den 3 Augustus.

De GOUVERNEUR der Provincie *DRENTHE*, brengt ter kennis van de belanghebbenden, dat met den eersten Augustus aanstaande een aanvang zal worden gemaakt **met de bestrating van de Aardebaan** van den Provincialen weg tusschen Gieten en den Toldijk in het gehucht de Hilte, en dat van af dien tijd tot dat de eerste bestrating over de onderste laag zal zijn geschied, de gedeelten welke in bewerking zijn, niet zullen kunnen bereden worden.

Assen, *De Gouverneur voornoemd*,
28 Julij 1847. DE VOS VAN STEENWIJK.

De GOUVERNEUR der Provincie *DRENTHE*,
Onderrigt zijnde van den toenemenden lagen waterstand op de Drentsche hoofdvaart,

Brengt door deze ter kennis van de belanghebbenden, dat tot nadere order, te rekenen van en met woensdag den 4n dezer, slechts op dingsdag en vrijdag van elke week op genoemde vaart zal mogen worden doorgeschut, dat hierdoor geene verandering wordt toegebragt aan de laatstelijk door Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie vastgestelde bepalingen omtrent den doorgang der op- en afvarende schepen, en dat het doorschutten op gemelde twee dagen per week niet van toepassing is op de in vaste veeren varende schepen en schuiten, welke alle dagen zullen kunnen op- en afschutten.

Assen, *De Gouverneur voornoemd*,
2 Aug. 1847. DE VOS VAN STEENWIJK.

Nederland.

't Barkschip *Nederlands Nijverheid* heeft te Feijenoord eene lading ingenomen uit enkel stoomwerktuigen, ijzeren stoomschepen en toebehooren bestaande, ter waarde van *f* 500,000, om daarmede nog in deze maand Julij naar de Wolga te vertrekken. Tevens zal dit vaartuig een aantal, bijna alle hollandsche werklieden overbrengen, die aan de boorden der Wolga eene werf gaan oprigten tot aanbouw van ijzeren stoomvaartuigen en houten ligterschepen. Daar zij vergezeld zijn van hunne vrouwen en kinderen, zal dra aan de Wolga een hollandsch dorp verrijzen, en de friesche wafelkraam, die men op de laatste kermis te Nischneij-Novogorod zag, door belangrijker proeven van hollandsche nijverheid vervangen worden.

ZM. heeft tot rector-magnificus der Groninger hoogeschool over 't akademiejaar 1847—48 benoemd den hoogleeraar *W. Muurling*.

De gewone jaarlijksche opkomst der miliciens met groot verlof, om gedurende eene maand onder de wapenen te blijven en geoefend te worden, zal met 1 Sept. ek. plaats hebben, doch zullen dit maal alleen die tot de ligting 1845 behooren, worden opgeroepen. De miliciens der ligting 1846, die in Mei jl. onder de wapenen zijn gekomen, zullen, [illegible] zij in de termen vallen om weer met 15 Aug. ek. groot verlof te bekomen, reeds den 2 Aug. verlof krijgen, uitgezonderd de in Groningen en Vriesland gestationeerde bataillons, die eerst den 13 Aug. verlof zullen krijgen.

Den 29 is de vergadering der Herv. Sijnode op de gewone wijze gesloten.

Bij de regtbank te Briel wordt een r.c. geestelijke vervolgd, wegens strafbare uitdrukkingen in eene kerkelijke rede geuit tegen de bestaande orde van zaken en 't openbaar gezag.

't Garnizoen te Leeuwarden zal versterkt worden met 't 4de bat. van 't 8de reg. inf., thans te Gorinchem in garnizoen; eene compagnie van hetzelve zal te Harlingen dienst doen.

Den 30 was ter markt te Leeuwarden de prijs der koeijen en schapen aanmerkelijk lager, daar velen hun vee moeten verkoopen uit gebrek aan hooi. In Friesland zijn reeds landbouwers, die hun vee hebben moeten stallen, daar het op de door de muizen verwoeste weilanden geen voedsel genoeg vindt.

Prins *Hendrik* heeft aan de directie der beroemde Snecker Hardzeilpartij een zilveren bokaal aangeboden, die bij de zeilpartij op 18 Aug. ek. als een prijs zal dienen.

De plaatselijke besturen zijn van wege 't provinciaal bestuur aangeschreven de noodige berigten omtrent 't aardappelgewas intezenden, ten einde twee malen telken maand aan 't depart. van binnenl. zaken daarover rapport te kunnen doen.

Met afwijking van 't beginsel aangenomen bij 't besluit van 27 Febr. 1846, heeft de Minister van Financiën thans verstaan, dat de aankondigingen geplaatst ter voldoening aan de voorschriften der wet, in bepaaldelijk aangewezen nieuwspapieren, als regtsvormen en acten van procedure, kunnen deelen in de opschorting of vrijstelling van zegelregt in art. 868 en 872 van 't Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering verleend bij toelating tot kosteloos procederen.

Den 31 is te Utrecht de 17de algemeene vergadering gehouden van 't Genootschap voor Leeraren aan de Nederlandsche gijmnasien, waarin verscheiden belangrijke punten van 't onderwijs behandeld werden.

Uit alle provincien ontvangt men de meest verblijdende berigten omtrent den toestand der veldgewassen; de ziekte in de aardappelen schijnt tot hiertoe van geen belang te zijn, en zich alleen hier en daar in geringe mate te vertoonen.

Assen, *2 Aug.* Den 21 en 22 Julij j.l. is 't examen op 't Gijmnasium gehouden over een vijftigtal leerlingen; den laatsten dag alleen over de acht leer-

lingen der eerste klasse. Deze hebben zich allen tot het staatsexamen aangegeven. D' eerste hunner is door de school daartoe genoegzaam rijp geoordeeld; tegen de proef der zes volgende waren geene stellige bedenkingen te maken: doch den achtsten, hoe loffelijk van vorderingen in vele opzigten, is dit, om mindere bedrevenheid in één der hoofdvakken, voor dit jaar, in bepaalde bewoordingen, ontraden.

Van de stukken door den hr *J. Theunissen* te Meppel, naar de Utrechtsche tentoonstelling gezonden, zijn aldaar verkocht een stuk supra fijn wit linnen, een dito beddetijk, en een dito loostijk.

De Maatschappij van Nijverheid heeft bij de herziening harer wetten, in de vergadering van 20 Julij jl., op 't voorstel van 't depart. Assen, vertegenwoordigd door mr *P. W. Alstorphius Grevelink*, vastgesteld dat de volkshuishoudkunde en de statistiek een voornaam onderwerp uitmaken harer werkzaamheden. Dusver sloten de wetten der maatschappij zoogenaamde bloot wetenschappelijke bespiegelingen streng uit.

— 't Jaarlijksch examen der kweekelingen aan 's rijks veeartsenijschool te Utrecht, heeft den 27, 28, 29 en 30 Julij plaats gehad. Na den afloop daarvan zijn elf kweekelingen tot veeartsen bevorderd, waaronder uit Drenthe *J. van der Weide*.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van den 28 is beraadslaagd over 't wetsontwerp tot intrekking van den accijns op 't gemaal der rogge. Hetzelve is, ondanks de reeds bij 't onderzoek in de secties geblekene afkeuring der meerderheid, door den Minister van Financien met kracht en warmte verdedigd; o.a. voerde hij 't volgende aan: »Aan eene verlaging der opbrengsten aan de schatkist, is nog niet te denken; doch de 50 millioen die thans aan belastingen worden opgebragt, en welke een zeer bevoegd beoordeelaar, de minister *Gogel*, in de ongelukkige dagen des vaderlands, nu 40 jaren geleden, rekende dat wij met eene bevolking van twee millioen zielen konden opbrengen, kunnen door eene bevolking van drie millioen gedragen worden. Maar deze last, zal hij niet ondragelijk zijn, moet doelmatig worden verdeeld, zoodat elk daarin naarmate zijner krachten drage: en in dit opzigt laat ons belastingstelsel te wenschen; de rogge-accijns in 't bijzonder wordt schier bij uitsluiting door de minvermogenden gedragen. De opheffing van dien accijns zou ook geenzins eene onbeduidende verligting zijn: de accijns bedraagt met de opcenten enz. $\frac{7}{10}$ cent op 't pond roggebrood; elke cent op 't roggebrood, weegt zoo zwaar! een gewoon daggelders huisgezin, bestaande uit 7 personen, verbruikt dagelijks dooreengenomen 5 ned. pond roggebrood en betaalt dus voor rogge-accijns bijna *f* 13 's jaars [deze berekening werd door een der leden weersproken als veel te hoog zijnde]. Van de rogge is aan stedelijke accijnsen nog $\frac{1}{2}$ van den rijks-accijns, dat is *f* 500,000 opgebragt; konden de steden dus 't voorbeeld des rijks, bij aanneming dezer voordragt, volgen, dan zou de last op de minvermogenden gelegd, met *f* 2,000,000 verligt zijn. De voorgedragen middelen tot vervanging van den rogge-accijns, zijn slechts tijdelijk; de zaak duldde geen uitstel, en de invoering eener vaste belasting van geheel nieuwen aard, vorderde tijd; overigens had ZExc. reeds vóór 't doen dezer voordragt eene belasting in 't oog, die duurzaam kon strekken tot vervanging van den rogge-accijns. De voorgedragen nieuwe opcenten op wijn en binnenlandsch gedistilleerd en op 't personeel zullen alleen de weelde treffen: ten gevolge der in 't ontwerp bepaalde vrijstellingen zullen van de 341,117 in 't personeel aangeslagen perceelen slechts 73118 met die opcenten bezwaard worden. Dat de voorgedragen middelen meer zouden opbrengen dan de rogge-accijns ('tgeen buiten de Kamer beweerd is), is geheel onwaar, en wordt ook weerlegd door de vrees van vele leden dat zij het door de afschaffing van den rogge-accijns ontstaand tekort niet zullen kunnen dekken."

't Ontwerp is verworpen met 44 tegen 13 stemmen. Bij de beraadslaging is, even als bij 't onderzoek in de secties, gebleken dat ook de Kamer eene wijziging wil van 't belastingstelsel, in 't bijzonder strekkende tot verligting der mindere standen, maar dat zij daartoe meer afdoende en rijper overwogen maatregelen, dan de door de regering voorgedragene, noodig acht en ernstig verlangt.

Vroeger werden de geestelijken der Roomsch-catholijken van de Oud-bisschoppelijke Klerezij (de zoogenoemde *Jansenisten*) door onze regering steeds gereedelijk erkend (tot groot ongenoegen der roomsche geestelijkheid); doch sedert nu 5 jaren ziet de regering daarin zwarigheid; zij heeft den in 1843 gekozen bisschop van Haarlem geweigerd te erkennen, terwijl zij hem belet in zijne hoedanigheid met haar te corresponderen en hem zijne bezoldiging onthoudt. Na vele vergeefsche pogingen bij de regering te hebben aangewend, hebben nu de kerkvoogden der Klerezij zich bij adres aan de Tweede Kamer beklaagd over 't gedrag der regering als strijdig met de Grondwet. De Kamer heeft besloten dit adres ter griffie neerteleggen en in afschrift te zenden aan den minister voor de zaken der r. c. eeredienst.

Den 30 is de beraadslaging over de staatsbegrooting voor 1848 en 1849, begonnen. De Minister van Financiën vroeg 't eerst het woord; hij weerlegde in 't breede het in 't algemeen verslag over de begrootingswetten gestelde, dat de openbaarheid, duidelijkheid en orde in 't beheer van 's rijks geldmiddelen nog veel te wenschen overlaten. Geen der leden 't woord vragende over 't Eerste Hoofdstuk (bepalende de uitgaven voor 't *Huis des Konings*), is dit hoofdstuk daarop door de 58 tegenwoordige leden *met algemeene stemmen aangenomen*. Vroeger werden steeds bij de beraadslaging over 't Eerste Hoofdstuk de algemeene beschouwingen over de begrooting voorgedragen; nu is de Kamer van deze gewoonte afgeweken, en wel, gelijk een der leden (de hr *van Rosenthal*) zeide, om een schitterend bewijs te geven, eerstens dat de Kamer de door de Grondwet zelve voorgeschreven uitgaven boven beraadslaging verheven acht, en ten tweede dat zij 't geëerbiedigd hoofd van den staat niet in de discussie wil mengen. »Welken loop deze beraadslagingen dan ook mogen nemen, zeide de hr *van Rosenthal*, welke bezwaren tegen de voorgedragen begrooting mogen oprijzen, niemand in deze vergadering wil daarbij tot den troon opklimmen."

De beraadslagingen geopend zijnde over 't Tweede Hoofdstuk (*de hooge collegiën van Staat en 's Konings kabinet*) verklaarden de HH. *van Rosenthal, van Panhuys* en *van Twist* zich tegen dit en alle volgende hoofdstukken der begrooting, deels omdat zij

de inrigting van 't financieel beheer en de begrooting zelve afkeurden, deels omdat zij den algemeenen gang van slands bestuur niet konden goedkeuren en dien niet, door 't toestaan der noodige fondsen, op nieuw voor twee jaren bestendigen wilden; zij herhaalden de meeste bezwaren in de verslagen van 't onderzoek der begrootingswetten in de secties, reeds geuit. De hr *van Panhuys* zeide, dat hier vooral de vraag was, of de regering vertrouwen verdiende; hij voor zich had thans geen vertrouwen op de regering en kon daarom haar de begrooting niet toestaan. »'t Verledene, zeide hij, bevredigt mij niet ten opzigte van den gang van ons bestuur. Het boezemt mij daarom voor de toekomst geen genoegzaam vertrouwen in. 't Afgeloopen tijdvak bragt geene vervulling mede van regtmatige wenschen, geene bevrediging van erkende maatschappelijke behoeften. Zal het in 't volgende tweejarig tijdvak beter gaan? In de memorie van beantwoording der regering, heb ik zelfs de toezegging er niet van gevonden. Vestig ik mijn oog op den tegenwoordigen stand van ons bestuur, dan wordt ook daarin door mij geen grond van vertrouwen gevonden. Ik betwijfel of er zamenstemming bestaat tusschen de hoofden der onderscheidene departementen van Algemeen Bestuur; eene zamenstemming, zoo het schijnt, niet tot stand gebragt, ofschoon een koninklijk besluit zich zulks ten doel had gesteld? Welke zijn de inzigten der regering over 't algemeen, ten aanzien van 'tgeen de toestand des vaderlands vordert? Ik ken ze niet. Zal zij altijd volgen, altijd slechts, gelijk sedert 1840 't geval was, op aandrang dezer Kamer handelen, of eens zelve iets groots, iets afdoends voordragen, op 't voorbeeld van staatslieden, waarop onder anderen, Engeland trotsch mag zijn? Ik durf het niet verzekeren. Zal onze regering eenmaal eens handelen in den geest der wezenlijke meerderheid in deze Kamer? Vurig wensch ik het voor mijn vaderland, maar ik heb er zelfs nog niet eenmaal de toezegging van."

In de zitting van den 31 werd de algemeene beraadslaging over de begrooting voortgezet. Vele leden voerden 't woord om te betoogen, dat de gang des bestuurs niet zoodanig was, dat men aan de regering de noodige fondsen om op denzelfden weg voorttegaan, mogt bewilligen. De Minister van Financiën beantwoordde in 't breede de gemaakte bedenkingen. Hoofdstuk II is eindelijk **aangenomen met 34 stemmen tegen 24:** tegen de HH.: *van Dam*, *van Rosenthal*, *Nap*, *van Goltstein*, *van Panhuys*, *de Man*, *Gevers*, *Schooneveld*, *Storm*, *van Rijckevorsel*, *Verweij-Mejan*, *de Kempenaer*, *van Heemstra*, *Hoffman*, *Uytwerf Sterling*, *Anemaet*, *van Heloma*, *van Beeck Vollenhoven*, *Luzac*, *Boreel*, *van Haersolte*, *Cost Jordens*, *van Twist* en de Voorzitter *Bruce*.

In deze zitting is ingekomen een adres der Staten van Overijssel, vragende de ondersteuning der Kamer tot uitvoering van een plan om Overijssel te kanaliseren.

In deze zitting der Staten-Generaal zal nog een nieuw ontwerp van den 4den titel van 't Eerste Boek van 't Strafwetboek (welke door de Tweede Kamer verworpen is) alsmede een wetsontwerp omtrent de pasmunt voorgedragen worden.

Waaraan heeft de Landbouw in Nederland behoefte?

Deze vraag werd door den hr Bergsma, hoogleeraar in de Landhuishoudkunde te Utrecht, dezer dagen behandeld. Van hetgeen hij tot beantwoording derzelve zeide, volgt hier een uittreksel:

»In 't practisch leven wordt dikwijls zeer weinig belangstelling voor wetenschappelijke kennis getoond. De voorstanders der wetenschappen hebben mogelijk hieraan zelve wel eenige schuld, want ook niet zelden overdrijven zij de noodzakelijkheid van de beoefening der wetenschappen. Ik geloof, dat zij die in de wetenschappen bedreven zijn, moeten medewerken om de verrigtingen der menschen te leiden, hun te leeren hunne handelwijzen te verbeteren, en de wetenschappen ten nutte der maatschappij dienstig te maken, zonder te verlangen, dat een ieder de wetenschappen in derzelver geheelen omvang beoefene.

»Onder de beoefenaren der landhuishoudkunde zijn er sommige die beweren, dat de landbouw in ons vaderland, in 't algemeen beschouwd, zoo slecht gedreven wordt, dat dezelve in vergelijking met dien van andere landen zeer ten achter is. Ik deel geenzins in dat gevoelen: ik geloof dat men van onzen landbouw bij zoodanige vergelijking een gunstiger tafereel kan geven. In alle landen zijn landbouwers, die hun bedrijf goed, en andere die het slecht uitoefenen.

»Wanneer men in vreemde landen tentoonstellingen bezoekt, vereenigingen van landhuishoudkundigen bijwoont en daarna eenige der beste landhoeven in oogenschouw neemt, dan komt men te huis in eene stemming om niets meer goed te keuren. Zoo ging het met velen die onzen landbouw veroordeelen. Maar daartegenover kunnen wij van eenige vreemdelingen gewagen, die tot ons komen om de gesteldheid van onzen landbouw nategaan. Zij erkennen dat ook bij ons voor hen nog veel te onderzoeken en te leeren is, en dat zij in onzen landbouw veel vinden hetwelk navolging verdient.

»Niettemin blijft er nog veel te verbeteren over, en zelfs zoo veel dat ik het waarschijnlijk acht dat de bebouwde grond eenmaal het *dubbele* van dat hetwelk hij thans opbrengt, kan en zal opleveren.

»Tot de algemeene vereischten van een verbeterden landbouw behooren eene diepere bewerking van den bodem, eene ruimere bemesting en eene betere opvolging der gewassen.

»De natuurkundige toestand van den grond heeft grooten invloed op den groei der planten. De grond moet het water doorlaten en echter niet spoedig uitdroogen; hetwelk vooral door eene diepe bewerking van den bodem wordt verkregen, en waartoe ook behoort het aanleggen van riolen of waterleidingen onder den grond, waardoor men in Engeland niet zelden de opbrengst meer dan verdubbeld heeft. Uit natuurkundige oorzaken kan men het gemakkelijk verklaren, dat diep geroerde grond minder uitdroogt. Door 't water in den bodem blijft dezelve langer vochtig, en een vaste ondergrond is minder geschikt om 't water optenemen en te behouden. De plantenwortels dringen in een diep bewerkten grond meer door, en men kan zeggen dat de planten eene ruimere hoeveelheid gronds ter beschikking hebben om daaruit voedsel optenemen, zoodat zij zich beter ontwikkelen en minder lijden door de verandering der luchtgesteldheid.

»Het denkbeeld dat de grond zoo vruchtbaar zijn kan, dat men daarvan bestendig kan oogsten zonder iets aan den bodem te vergoeden, heeft dikwijls tot zeer verkeerde handelingen geleid, door dat men op zulke gronden mest overtollig achtte. Hetgeen van den bodem geoogst wordt, heeft daaraan een gedeelte ontnomen, wel schijnbaar eene geringe hoeveelheid, doch men bedenke dat het vooral die stoffen zijn, welke dienstig zijn voor den plantengroei, en dat zoo deze niet worden vergoed, de grond voor 't vervolg minder vruchtbaar moet zijn; dit erkent men gewoonlijk eerst dan, wanneer de ondervinding het volkomen bewezen heeft en er zeer veel toe vereischt wordt om den grond de vroegere vruchtbaarheid te hergeven. Dergelijke verarming van den grond zal, maar in langer tijdsverloop, ontstaan als 't verbeteringsmiddel, de mest, in ongenoegzame hoeveelheid aangewend wordt. Mest is dus voor den landbouw onmisbaar, en van deszelfs hoeveelheid

en hoedanigheid hangt vooral de mogelijkheid af om den bodem, schoon men daarvan inoogst, te verbeteren. Alle dierlijke en plantaardige stoffen en vele onbewerktuigde zelfstandigheden kunnen als mestspecien beschouwd worden, of omdat zij de natuurkundige eigenschappen van den grond verbeteren, of wel omdat zij 't ontstaan of de ontwikkeling van tot voeding der planten noodzakelijke zelfstandigheden bevorderen. Doch niet alles wat als mestspecie zou kunnen dienen, wordt daartoe aangewend, omdat de landbouwers daarin geen genoegzaam belang stellen. De kalk b.v. kan hiertelande voor weinig geld verkregen worden, en zou, zoo hij veel voor den landbouw gebruikt werd, nog goedkooper worden, daar de kalkbranderijen in de hooge veenen zouden toenemen; zelfs zou men, geloof ik, de gemalen schelpen ongebrand met voordeel kunnen aanwenden. Reeds wordt het gebruik der mosselen tot bemesting hier en daar als voordeelig erkend. De zware kleigronden geven veel ruimer oogsten, zoo ze met kalk bewerkt zijn, en onze zandgronden kunnen door eene bemesting met kalk belangrijk verbeterd worden. Een groot deel van onze turfasch wordt naar Belgie uitgevoerd, omdat zij daar beter dan bij ons betaald wordt. Onze landlieden kennen 't nut der drooge turfasch niet genoegzaam; en waarom wordt die welke voor binnenlandsch gebruik verzameld wordt, met ander vuil vermengd? waarom wordt die ook niet afzonderlijk bewaard? de drooge asch doet bij 't gebruik veel meer nut. Het beenderenmeel wordt hiertelande weinig gebruikt; men ziet het nut daarvan nog niet in, en kent de voordeelige aanwending daarvan in Engeland, nog niet. De gips is vooral voor peuldragende gewassen nuttig, en kan leiden tot voordeelig verbouw van lucerne en esparcette. Veel wat als mestspecie waarde heeft, gaat in de steden verloren; zoodra de landbouwers die stoffen meer opkoopen, zal men ze met meer zorg verzamelen en bewaren. 't Aankoopen en aanvoeren van mest is voor den landbouwer meestal zeer bezwaarlijk, en al koopt hij onderscheiden mestspecien, nimmer zal hij zonder stalmest zijn land met voordeel bebouwen; 't is vooral 't maken van stalmest, waarop hij zich moet toeleggen. Onze meeste landbouwers verzamelen te weinig mest: zij houden te weinig vee in verhouding tot de uitgestrektheid der bebouwde landerijen; daarenboven zijn zij dikwijls zeer achteloos omtrent die stoffen welke onder hun bereik zijn. Hoeveel boeren zijn er niet, die de gier van de mestvaalt laten wegloopen, en er geen acht op slaan dat dezelve de beste deelen van den mest bevat. Geen mestvaalt moest aan de lucht blootgesteld zijn: want daardoor verliest de mest veel van zijne kracht; reeds zijn er landbouwers die overdekte mestvaalten hebben; dit worde algemeen nagevolgd. 't Maken van eene goede pluis, een mengsel van alle plantaardige en dierlijke overblijfsels, met bagger en kalk vermengd, moest geen boer nalaten; zoo zij er slechts acht op geven, zullen zij veel vinden dat nu verloren gaat, en veel wat tot eene pluis dienstig kan zijn, kunnen zij voor weinig geld krijgen. Des landmans eerste zorg zij veel en goeden mest te maken: men kan bijna beweren dat naar de zorg daaraan besteed, 't voordeel van zijn landbedrijf toe- of afneemt.

»De ondervinding leert dat de opbrengst vermindert als men op een akker te spoedig achtereen dezelfde of gelijksoortige planten verbouwt: daarom is een langere omloop in een bouwstelsel voordeelig. Vanhier het braken der bouwlanden: men moet jaarlijks, zegt men, $\frac{1}{4}$ van 't bouwland ongebruikt laten, daar het nadeelig is onafgebroken den grond met koren te bebouwen; ook kan men anders 't onkruid niet weren, en men kan die landen bewerken onderwijl de andere gewassen te velde staan. Doch had men slechts meer mest, dan kon men, in plaats van te braken, andere gewassen telen en zou hiervan meer voordeel trekken. En 't is niet onmogelijk meer mest te maken: maar hiertoe is het niet genoeg meer vee te houden; men moet ook meer voedsel hebben, en dit verkrijgt men door 't verbouwen van voedergewassen of door volkomene stalvoedering. Bij de meeste bouwlieden is de korenbouw of de verbouwing van handelsgewassen 't hoofddoel: zij laten daarom liever een gedeelte lands ongebruikt liggen. Wisselt men daarentegen den korenbouw af met de teelt van voedergewassen, tevens de landen van onkruid zuiverende, dan zal men niet slechts 't vee beter voeden maar ook meer vee kunnen aanhouden en meer mest maken. Menig boer zou een gedeelte zijner weilanden kunnen ontberen, en evenwel zijn bedrijf met meer voordeel uitoefenen. Dat zulks geschieden kan, is door vele voorbeelden bewezen: men leze o.a. 't Eerste Verslag der proefneming met eene kleine hoeve van uitsluitend veehouderij met stalvoedering bij wisselbouwing te Wapserveen, van den hr *J. van Konijnenburg* (in de Verslagen van 't Drentsche Landbouwgenootschap). In Engeland heeft het braken, sedert men begonnen is turnips (eene soort van rapen) te bouwen, bijna geheel opgehouden, en hiermede staat de ontwikkeling van den landbouw aldaar in naauw verband. Door de bemoeijingen der Commissie van Landbouw in Zeeland, worden de landlieden daar reeds wijzer; zij bouwen in de braakvelden voedergewassen, en de overtuiging dat dit voordeeliger is, wint er steeds veld."

(*'t Slot volgt.*)

*** **STOOMVAART** tusschen **Amsterdam**, **Zwartsluis**, **Hasselt** en **Zwol**, in directe verbinding met **Meppel**:

Van **Amsterdam** maandag, woensdag, vrijdag, smorgens elf uur, na de aankomst der eerste spoortreinen;

Van **Zwol** zondag, dingsdag, donderdag, smorgens zeven uur, in correspondentie met de voorlaatste spoortreinen.

EXTRACT-VONNIS.

Bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te Assen van den derden Mei 1847, tusschen *Hendrik Gerding*, Landbouwer te Ter Horst, Gemeente Beilen, als Eischer, en *Margien Haange*, zonder beroep, wonende te Grollo, Gemeente Rolde, als Gedaagde, bij verstek gewezen, den 17 dierzelfde maand op de daarvan afgegevene grosse geregistreerd en den 26 daaraanvolgende aan laatstgemelde beteekend, is ter zake van kwaadwillige verlating uitgesproken de ontbinding van het tusschen genoemde echtelieden bestaande huwelijk door echtscheiding. Waarvan bij deze, ter voldoening aan artikel 828 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, aankondiging wordt gedaan.

Voor extract conform,

De Procureur van den Eischer,

Mr. J. OOSTING.

Meppel, 29 *Julij*. Rogge *f* 8.50. Boekweit *f* 9.50. Boter $1\frac{1}{2}$ n. pond *f* 1.25. Boter $\frac{1}{8}$ vat *f* 16.25.
Hoeveelheid: 80 m. Rogge; 35 m. Boekweit.

Zwol, 30 *Julij*. Rogge Oude *f* 8, nieuwe *f* 8. Boekweit *f* 10. Boter $\frac{1}{8}$ ton *f* 17 a *f* 17.25.

Groningen, 30 *Julij*. Tarwe *f* » . ». Rogge nieuwe ininlandsche *f* 8 a *f* 8.50, buitenlandsche *f* 7.60. Boekweit *f* 8.25 a *f* 9.25. Garst nieuwe winter *f* 5.65 a *f* 6.65. Dikke haver *f* 4.10 a *f* 5.60. Voerhaver *f* 4.15 a *f* 5. Paardeboonen *f* 8 a *f* 8.50. Koolzaad *f* 11.25 a *f* 12.25. Aweelzaad *f* 10.50 a *f* 11.50. Gort grove *f* 13.50 a *f* 14, parel 100 ned. pond *f* » . ». Raapolie per vat *f* 36.50. Boter $\frac{1}{4}$ ton *f* 28 a *f* 31. Tarwe niet aan. Rogge lager afgegeven. Boekweit aan consumtie 25 ct lager verkocht. Gerst aan pelderijen iets hooger gedaan. Haver flaauw en 5 ct lager afgegeven. Boonen als voren. Koolzaad ging tot genoteerde prijzen slepend van de hand. Aweelzaad in een doen. Gort flaauw.

Amsterdam, 31 *Julij*. Werk. Sch. $2\frac{1}{2}$ pct $57\frac{1}{4}$ a $\frac{9}{16}$; dito 3 pct $69\frac{7}{8}$; dito op resc. 3 pct » a »; Werk. Sch. 4 pct $89\frac{5}{8}$ a $\frac{11}{16}$; O.I. leening 4 pct $89\frac{5}{8}$; Am. Synd. $3\frac{1}{2}$ pct » a »; Handelm. $4\frac{1}{2}$ pct $169\frac{1}{8}$ a $\frac{1}{4}$; Haarlemmerm. 5 pct » a »; Aand. Rijnspoorweg $4\frac{1}{2}$ pct » a »; Aand. Holl. Spoorweg-Maatschappij » a ». In de laatste drie dagen is de prijs der binnenlandsche effecten niet verder achteruitgegaan.

Te *Assen*, bij VAN GORCUM EN COMP., Provinciale Drukkerij.